

Додаток 1
ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Білоцерківської гімназії
слов'янських мов-початкової школи №
1 Білоцерківської міської ради
Київської області
від 08.04.2024 року № 34

ПОЛОЖЕННЯ
про команду підтримки ментального здоров'я
в Білоцерківській гімназії слов'янських мов-початковій школі № 1

I. Загальні положення

1. Це Положення визначає основні принципи, завдання та функції, а також порядок організації діяльності команди підтримки ментального здоров'я (далі – команда підтримки) всіх учасників освітнього процесу гімназії слов'янських мов № 1 для реалізації завдань цілісної системи турботи про збереження психічного здоров'я.
2. У цьому Положенні терміни вживаються в такому значенні:
 - 1) індивідуальна навчальна програма – документ (частина ІПР), який окреслює коло знань, умінь та навичок, що підлягають засвоєнню з кожного окремого навчального предмету в процесі навчання в закладі загальної середньої освіти з метою реалізації індивідуальної освітньої траєкторії дитини з особливими освітніми потребами (далі дитини з ООП). Містить перелік тем матеріалу, що вивчається, рекомендації щодо кількості годин на кожну тему, час, відведений на вивчення всього курсу;
 - 2) індивідуальний освітній план – документ (частина ІПР), що визначає послідовність, форму і темп засвоєння дитиною з ООП компонентів освітньої програми з метою реалізації її індивідуальної освітньої траєкторії в закладі дошкільної освіти.Інші терміни вживаються у значеннях, наведених у Законах України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», «Про дошкільну освіту», «Про позашкільну освіту».

II. Склад команди підтримки

1. Персональний склад Команди підтримки затверджується наказом директора Білоцерківської гімназії слов'янських мов-початкової школи № 1.
2. Команда підтримки співпрацює з Навчально-методичним центром психологічної служби Управління освіти і науки, Центром ментального здоров'я НМЦПС, інклюзивно-ресурсними центрами, недержавними та громадськими об'єднаннями й організаціями, профільними закладами вищої освіти, науковими установами.
3. До складу команди підтримки ментального здоров'я входять такі категорії педагогічних працівників:
 - ☐ постійні учасники: директор і заступники директора з навчально-виховної роботи, практичний психолог, соціальний педагог, медичний працівник, керівник професійного об'єднання класних керівників закладу, педагог-організатор, представники батьківської громади закладу, представник учнівського самоврядування, інші;

- залучені фахівці: учитель «Основ здоров'я», учитель біології, учитель фізичного виховання, лікар, спеціалісти центру соціальних служб, служби у справах дітей, представники поліції превенції тощо – за згодою.

III. Принципи діяльності команди підтримки

1. Основними принципами діяльності команди підтримки є такі:

- права людини та справедливість; справедливість та недискримінація щодо наявності та доступності психічної та соціально-психологічної підтримки усіх учасників освітнього процесу згідно з виявленими в них потребами;
- командний підхід;
- використання доступних ресурсів і спроможності;
- багаторівнева підтримка;
- принцип «не нашкодь»;
- конфіденційність та дотримання етичних принципів;
- міжсекторальна співпраця.

IV. Завдання команди підтримки

1. Команда підтримки виконує наступні завдання:

- розробляє цілісну систему збереження психічного здоров'я та психо-соціальної підтримки учасників освітнього процесу у закладі освіти;
- планує та проводить інформаційно-комунікаційну кампанію щодо важливості турботи про ментальне здоров'я серед учасників освітнього процесу та мешканців громади;
- проводить навчання педагогів та батьків з метою підвищення рівня знань про ментальне здоров'я задля вчасного виявлення розладів психічного здоров'я у дітей і молоді та перескерування до відповідних фахівців;
- співпрацює з недержавними та громадськими об'єднаннями/організаціями у сфері навчання серед учасників освітнього процесу щодо оволодіння техніками збереження й підтримки психічного здоров'я, формування власної резильєнтності тощо;
- збирає інформацію та вивчає ситуацію у разі отримання повідомлення про наявність тривожних ознак порушення психічного здоров'я у дітей чи працівників закладу;
- планує низку заходів, спрямованих на психосоціальну підтримку та вирішення питань, пов'язаних зі збереженням та відновленням психічного здоров'я учасників освітнього процесу;
- залучає батьків дитини до участі у вирішенні питань збереження або відновлення ментального здоров'я дітей;
- створює мережу взаємопідтримки, коли колектив може позитивно впливати на результати та командно працювати над пошуком рішень;
- організовує навчання здобувачів освіти, педагогічних, непедагогічних працівників, представників батьківської громади та інших категорій населення громади доказовим технікам самопомогі тощо;
- організовує моніторинг стану ментального здоров'я та потреб учасників освітнього процесу.

V. Основні функції і повноваження членів команди підтримки

1. **Директор закладу освіти** очолює команду підтримки та має такі обов'язки й повноваження:

- формує склад команди підтримки;
- призначає відповідальну особу (заступника директора з навчально-виховної роботи) щодо розробки цілісної системи збереження психічного здоров'я та психо-соціальної підтримки учасників освітнього процесу в закладі;
- організовує роботу команди підтримки;
- організовує співпрацю з недержавними та громадськими об'єднаннями/організаціями у сфері навчання серед учасників освітнього процесу щодо оволодіння техніками збереження й підтримки психічного здоров'я, формування власної резильєнтності тощо;
- залучає працівників закладу та фахівців ІРЦ, соціальних, медичних служб для організації надання психологічної, соціально-педагогічної підтримки й надання спеціальних послуг;
- контролює виконання завдань учасниками команди підтримки своїх функцій;
- організовує додаткове навчання для працівників з метою підвищення рівня знань про ментальне здоров'я для вчасного виявлення розладів психічного здоров'я у дітей та молоді та перенаправлення до фахівців;
- залучає батьків дитини до участі у вирішенні питань збереження ментального здоров'я, дотримання вимог законодавства щодо дотримання прав дітей та відповідальності батьків, розроблення та виконання заходів виховного впливу;
- контролює дотримання конфіденційності особистої інформації та етичних принципів у процесі взаємодії з учасниками освітнього процесу;
- контролює процес виконання завдань команди.

2. **Заступники директора з навчально-виховної роботи:**

- розробляють цілісну систему збереження психічного здоров'я та психо-соціальної підтримки учасників освітнього процесу в закладі;
- планують інформаційно-комунікаційну кампанію;
- визначають завдання для учасників команди підтримки задля досягнення мети збереження ментального здоров'я;
- організовують збір інформації щодо здобувачів освіти та педагогічних працівників, які мають ознаки проблем психічного здоров'я та емоційного благополуччя;
- розробляють з членами команди підтримки заходи, що підвищують рівень обізнаності учасників освітнього процесу про психічне здоров'я та чинники, які на нього впливають, формують уміння і навички змінювати свій емоційний стан та обирати стратегії поведінки в складних і небезпечних ситуаціях, турботи про себе, заходи по створенню безпечного освітнього середовища, інформаційно-просвітницькі заходи;
- планують проведення в закладі освіти тижня ментального здоров'я (Жовтень, до Дня ментального здоров'я 10 жовтня та (Квітень) психології;
- сприяють проходженню курсів і різноманітних програм підготовки з питань психосоціальної підтримки та супроводу, упровадження технік збереження та підтримки психічного здоров'я, профілактики емоційного та професійного вигорання;
- розробляють з членами Команди підтримки заходи індивідуальної підтримки та виховного впливу на здобувачів освіти, які мають емоційні та/чи поведінкові розлади;
- проводять моніторинг ефективності застосування заходів індивідуальної підтримки та виховного впливу на здобувачів освіти та необхідність їх корегування;

- дотримуються принципу конфіденційності особистої інформації та спираються на етичні правила у процесі взаємодії з учасниками освітнього процесу.

3. Практичний психолог:

- вивчає та моніторить ситуацію щодо психічного здоров'я всіх учасників освітнього процесу, зокрема тих, які мають складні емоційні стани/порушення поведінки, що потребують професійної уваги;
- проводить просвітницькі заходи в межах інформаційно-комунікаційної кампанії щодо збереження та зміцнення ментального здоров'я з усіма учасниками освітнього процесу;
- надає психологічну підтримку особам, які її потребують;
- надає консультативну допомогу всім учасникам освітнього процесу (в межах власної компетентності);
- проводить поглиблену діагностику психологічного розвитку та емоційного стану учнів на запит адміністрації закладу, педагогів, батьків (у межах власної компетентності);
- розробляє та проводить корекційну роботу з дитиною у індивідуальній та/або груповій формах з урахуванням виявлених поведінкових та психоемоційних порушень (у межах власної компетентності);
- бере участь в розробці заходів індивідуальної підтримки та виховного впливу на здобувачів освіти в тісній співпраці з класним керівником/класоводом, вчителями-предметниками, батьками тощо (в межах власної компетентності);
- навчає дітей, учнівську молодь, педагогічних працівників, представників батьківської громади доказовим технікам самодопомоги в рамках проведення факультативних занять, курсів за вибором;
- інформує учасників освітнього процесу про можливості отримання додаткових послуг у сфері підтримки ментального здоров'я (освітні, соціальні, медичні заклади громади, он-лайн-сервіси, телефони «гарячих ліній» тощо).

4. Соціальний педагог:

- вивчає та моніторить ситуацію щодо психічного здоров'я всіх учасників освітнього процесу, зокрема тих, які мають складні емоційні стани/порушення поведінки, що потребують професійної уваги;
- проводить просвітницькі заходи в межах інформаційно-комунікаційної кампанії щодо збереження та зміцнення ментального здоров'я з усіма учасниками освітнього процесу;
- інформує учасників освітнього процесу про можливості отримання додаткових послуг у сфері підтримки ментального здоров'я (освітні, соціальні, медичні заклади громади, он-лайн сервіси, телефони «гарячих ліній» тощо);
- здійснює соціально-педагогічний патронаж дітей та батьків різних соціальних категорій, які потребують підвищеної уваги (діти у складних життєвих обставинах, діти з числа ВПО, діти з сімей військовослужбовців, загиблих, інших категорій);
- вивчає умови розвитку, потреби дітей та сімей, які потребують підвищеної уваги;
- виявляє соціальні проблем, які потребують негайного вирішення, при потребі, направляє до відповідних фахівців з метою надання допомоги;
- сприяє формуванню позитивного мікроклімату в дитячих колективах, подоланню особистісних, міжособистісних конфліктів;
- захищає права дітей уразливих категорій та тих, які потребують підвищеної уваги, представляє їх інтереси у відповідних органах та службах.

5. Медичний працівник закладу освіти:

- бере участь в розробці заходів інформаційно-комунікаційної кампанії щодо збереження та зміцнення ментального здоров'я з усіма учасниками освітнього процесу;
- інформує учасників Команди підтримки про стан здоров'я дітей, які мають складні емоційні стани, що потребують додаткової уваги, та їхні психофізичні особливості;
- інформує голову Команди підтримки про наявність виявлених ушкоджень, які можуть бути пов'язані з насиллям або самоушкодження (порізи, глибокі подряпини, припікання, шрами, які свідчать про такі ушкодження), зберігаючи конфіденційність й уникаючи припущень та висновків щодо стану психічного здоров'я дитини;
- надає здобувачам освіти психологічну підтримку за умови проходження онлайн-курсу «Ведення поширених психічних розладів на первинному рівні медичної допомоги із використанням керівництва mhGAP»;
- на запит адміністрації, за необхідністю, здійснює збір додаткової інформації від батьків, закладу охорони здоров'я щодо стану здоров'я дитини;
- виконує доручення голови Команди супроводу в рамках реалізації Програми збереження ментального здоров'я та психосоціальної підтримки населення.

6. Учителі початкових класів, класні керівники, учителі навчальних предметів:

- проводять класні години, збори, години спілкування, ранкові зустрічі, кола підтримки тощо в рамках інформаційно-комунікаційної кампанії щодо збереження та зміцнення ментального здоров'я з дітьми та їх батьками;
- включають матеріали, пов'язані зі збереженням ментального здоров'я, розвитком стресостійкості, вибором ефективних способів реагування в складних життєвих ситуаціях, розвитком соціальних компетенцій відповідно до тем дисципліни, яку викладають;
- підвищують свою професійну компетентність з питань психічного здоров'я з метою вчасного виявлення розладів психічного здоров'я у дітей і молоді та перескерування до фахівців;
- спостерігають за дітьми під час уроків та в позаурочний час з метою раннього виявлення та реагування на зміни в поведінці, що сигналізують про наявність проблем, пов'язаних з ментальним здоров'ям;
- інформують осіб, відповідальних за збереження ментального здоров'я учасників освітнього процесу про дітей або педагогів, які потребують додаткової уваги у зв'язку з наявністю небезпечних ознак щодо порушень ментального благополуччя, зберігаючи конфіденційність та уникаючи припущень та висновків щодо стану психічного здоров'я;
- ініціюють запит до практичного психолога про поглиблену психологічну діагностику учня у зв'язку з наявністю небезпечних ознак щодо порушень ментального благополуччя;
- планують виховну роботу класу з урахуванням рекомендацій команди підтримки зі зміцнення ментального здоров'я тощо;
- надають первинну психосоціальну підтримку дитині та батькам, які опинилися в складній ситуації;
- інформують дітей та батьків про можливості отримання додаткових послуг у сфері підтримки ментального здоров'я (освітні, соціальні, медичні заклади громади, он-лайн сервіси, телефони «гарячих ліній» тощо);
- створюють позитивний мікроклімат в колективі з пріоритетом підтримки один одного;

- проводять просвітницьку діяльність з батьками щодо необхідності ментального здоров'я та спонукають батьків до виконання рекомендацій та залучають їх до спільних дій по налагодженню конструктивної взаємодії, розвитку дитини та комфортного перебування в закладі освіти.

7. Педагог-організатор:

- планує та проводить разом з представниками учнівського самоврядування просвітницькі заходи, акції, ярмарки та інші заходи в межах інформаційно-комунікаційної кампанії щодо збереження та зміцнення ментального здоров'я;
- надає первинну психосоціальну підтримку учням, які її потребують;
- спостерігає за дітьми під час проведення заходів та в позаурочний час з метою раннього виявлення й реагування на зміни в поведінці, що сигналізують про наявність проблем, пов'язаних із ментальним здоров'ям;
- інформує осіб, відповідальних за збереження ментального здоров'я, учасників освітнього процесу про дітей, які потребують додаткової уваги у зв'язку з наявністю небезпечних ознак щодо порушень ментального благополуччя, зберігаючи конфіденційність та уникаючи припущень і висновків щодо стану їх психічного здоров'я;
- сприяє розвитку навичок та умінь самоорганізації, роботи в команді, заохочує ініціативу, використовує та пропагує принципи ненасильницького спілкування, впроваджує методи роботи за принципом «рівний – рівному»;
- створює позитивний мікроклімат у колективі лідерів учнівського самоврядування з пріоритетом підтримки один одного.

8. Представники батьківського самоврядування та батьки дитини з ООП:

- доводять інформацію про дитину (стиль, спосіб навчання, успіхи, труднощі у виконанні домашніх завдань);
- приймають участь у роботі команда підтримки, в тому числі залучення до складання ІПР;
- створюють умови для навчання, виховання та розвитку дитини;
- мають інші права та обов'язки відповідно до чинного законодавства України.
-

VI. Організація роботи команди підтримки

1. Загальне керівництво командою підтримки покладається на директора, який несе відповідальність за виконання завдань команди та розподіл функцій між її учасниками.
2. Робота команда підтримки здійснюється в межах основного робочого часу працівників.
3. Однією з організаційних форм діяльності команди підтримки є засідання її учасників, що проводиться перед початком навчального року та тричі протягом навчального року. За потреби розгляду індивідуальних випадків, пов'язаних зі складними життєвими обставинами, які значно впливають на емоційний стан дитини чи педагогічного працівника, з насиллям, загрозою життю та здоров'ю дітей та учнівської молоді (зокрема, ситуації, пов'язані зі самоушкодженнями чи виявлення наявності суїцидальних думок), скликаються позачергові засідання. Ініціювати позачергове засідання команди підтримки може будь-хто з числа її членів або інший учасник освітнього процесу.
4. Головою засідання команди підтримки є директор закладу освіти.

5. Рішення засідання команди підтримки приймаються за результатами колегіального обговорення інформації кожного її учасника відкритим голосуванням (за умови присутності на засіданні не менше 2/3 від загального складу).
6. Рішення засідання команди підтримки оформлюється протоколом, який веде секретар засідання. Протокол засідання підписується головою, секретарем та всіма присутніми учасниками засідання.
7. Секретар призначається із числа складу постійних учасників команди підтримки.

Наказ Білоцерківської гімназії
слов'янських мов-початкової школи №
1 Білоцерківської міської ради
Київської області
від 08.04.2024 року № 34

АЛГОРИТМ
взаємодії учасників освітнього процесу
з метою попередження ознак емоційного неблагополуччя
серед дітей та учнівської молоді

1. **Виявлення дитини, схильної до скоєння суїциду. Надання первинної психосоціальної підтримки.** Педагогічні та непедагогічні працівники закладу освіти при виявленні дитини, яка має ознаки емоційного неблагополуччя та виявляє насторожувальні ознаки щодо скоєння суїциду, повинні негайно повідомити про це директора закладу освіти або особу, яка відповідає за збереження життя і здоров'я дітей.
2. **Директор закладу повідомляє про надзвичайний випадок начальника Управління освіти і науки** та організовує збір первинної інформації, наданої працівниками закладу, яка підтверджує, що ситуація може бути небезпечною, значно впливає на емоційний стан здобувача освіти та є негативною для його ментального здоров'я.
3. **Директор ініціює зустріч з батьками/опікунами дитини (у цей же день).** Під час зустрічі батьків/опікунів повідомляють про ситуацію, котра виникла з їхньою дитиною, обговорюють орієнтовний план дій, наголошують на необхідності вжиття заходів з метою збереження життя та здоров'я дитини (звернення до сімейного лікаря, відвідування лікарів-спеціалістів (лікаря-психіатра, невролога), надають інформацію щодо можливостей батьків і дитини скористатися послугами в межах громади або телефонами «гарячих ліній», онлайн сервісами, які надають консультативну допомогу. За результатами зустрічі обов'язково складається протокол із зазначенням рекомендацій. Протокол підписують усі учасники зустрічі. (Від закладу в зустрічі з батьками може брати участь невелика кількість осіб; обов'язкова умова – збереження конфіденційної та чутливої інформації).
4. **Якщо під час зустрічі батьки/опікуни погоджуються на співпрацю з закладом освіти,** готові виконати свої зобов'язання та рекомендації фахівців, заклад освіти спільно з батьками силами команди підтримки ментального здоров'я розробляє план роботи з дитиною, класом, шкільною спільнотою з метою оздоровлення стосунків, вирішення нагальних питань (психосоціальна підтримка, створення безпечного середовища, діагностика, корекція, згуртування колективу, заходи виховного впливу, просвіта).
5. **Якщо під час зустрічі батьки/опікуни не погоджуються на співпрацю з закладом освіти або сім'я перебуває у складних життєвих обставинах,** адміністрація закладу повідомляє про загрозу життю та здоров'ю дитини з докладним викладом інформації про ситуацію та вжиті заходи службу у справах дітей та регіональний відділ Національної поліції.